

Wstęp

Od połowy XX wieku repertuar solowy na tubę rozrósł się w dużej mierze dzięki pracy kilku wybitnych tubistów takich jak: Arnold Jacobs, William Bell, Dumitru Ionel, Roger Bobo, John Fletcher czy Oystein Baadsvik. Wykonawcy ci bezpośrednio współpracowali z wieloma wybitnymi współczesnymi kompozytorami. W ten sposób powstawały utwory, które znacząco wpłynęły na rozwój nowych technik wykonawczych.

Głównym celem pracy doktorskiej jest wypełnienie luki w polskiej literaturze fachowej poprzez stworzenie wszechstronnego i przystępnego kompendium współczesnych technik wykonawczych, które są zastosowane w utworach na tubę solo w XX i XXI wieku. Analiza wyselekcjonowanych i wyróżniających się utworów nada kierunek strukturze i zawartości niniejszej pracy. Równorzędnym celem dysertacji jest omówienie aspektów technicznych instrumentu, czego efektem końcowym będzie praktyczny i przystępny przewodnik ukazujący tubę w nowoczesnym świetle.

Autor zapoznaje czytelnika z nowymi rozwiązaniami konstrukcyjnymi tuby i instrumentów pokrewnych przybliżając ich różnorodne walory brzmieniowe. Poszukiwanie coraz lepszych rozwiązań techniczno-barwowych przez instrumentalistów z całego świata rozbudza chęć budowania przez konstruktorów nowych, udoskonalonych modeli tub pozwalających na wykonanie jak najbardziej zaawansowanych współczesnych technik wykonawczych. Do tworzenia oraz odtwarzania współczesnej literatury tubowej niezbędna jest znajomość technicznych możliwości tego instrumentu.

Pierwszy rozdział poświęcony jest historii tuby oraz jej ewolucji na przestrzeni epok. Informacje w nim zawarte obrazują przekrój instrumentarium mającego bezpośredni wpływ na powstanie prototypów, a następnie ostatecznej formy instrumentu. Postęp ludzkości i dynamizacja technologiczna były wprost proporcjonalne do rozwoju instrumentalizacji, co przysłużyło się do konstruowania pierwowzorów tuby oraz systemów mechanizmów wentylowych i klap. dopełnieniem rozdziału jest przedstawienie tuby jako instrumentu orkiestrowego oraz solowego wykorzystywanego przez współczesnych tubistów.

Istniejący materiał źródłowy odnoszący się do historii tuby w języku polskim jest znikomy. Należy stwierdzić, że pierwszy rozdział pracy stanowi całkowicie nowe ujęcie tematu w polskiej literaturze specjalistycznej.

Drugi rozdział przedstawia sylwetki kompozytorów oraz opisuje genezę, budowę formalną i problematykę wykonawczą utworów na tubę. Wybór repertuaru został dokonany pod względem różnorodności aspektów techniczno-barwowych. W pracy doktorskiej ujęto twórczość Ralpa Vaughana Williamsa, Williama Krafra, Krzysztofa Pendereckiego, Oysteina Baadsvika i Krzysztofa Muchy.

Długoletni bezpośredni kontakt autora z wirtuozami tuby: Zdzisławem Piernikiem i Oysteinem Baadsvikiem pomógł w przygotowaniu rozprawy doktorskiej. Wiedza na temat powstałych utworów dedykowanych wykonawcy czy bezpośrednio napisanych przez instrumentalistę jest nieoceniona. Objaśnienia były cennym źródłem informacji podczas analizy dzieła muzycznego, jak również przygotowań utworów do nagrań, które są nierozłączną częścią przewodu doktorskiego.

Ostatni rozdział prezentuje współczesne techniki wykonawcze mające wpływ na rozwój literatury na tubę solo w XX i XXI wieku. Autor wyselekcjonował nowatorskie, a także te najczęściej używane techniki, które zostały skategoryzowane według głównego czynnika, przez który powstaje dana technika. Każda z nich zawiera opis metody wykonania, objaśnienie elementów wykazujących daną technikę oraz krótkie omówienie notacji w powszechnej praktyce. Deskrypcja zawiera przykłady nutowe dotyczące zastosowania danej techniki w literaturze tubowej, pochodzące ze współczesnego repertuaru. Uzupełnieniem tej części pracy jest podrozdział poświęcony preparacji tuby.